EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2025.9.19.
COM(2025) 508 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A VESZÉLYES ANYAGOKKAL KAPCSOLATOS SÚLYOS BALESETEK VESZÉLYÉNEK KEZELÉSÉRŐL SZÓLÓ 2012/18/EU IRÁNYELVNEK A 2019 ÉS 2022 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN TÖRTÉNŐ VÉGREHAJTÁSÁRÓL ÉS HATÉKONY MŰKÖDÉSÉRŐL

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS....2

1. ÖSSZEFOGLALÁS A TAGÁLLAMOK JELENTÉSEIRŐL....3

1.1. Az üzemekre vonatkozó statisztikák....3

1.1.1. Üzemek száma....3

1.1.2. Külső védelmi tervek....6

1.1.3. A nyilvánosság tájékoztatása....8

1.1.4. Vizsgálatok....10

1.1.5. Az üzemeltetés megtiltása, szankciók és egyéb kényszerítő eszközök....12

1.2. Súlyos balesetekre vonatkozó statisztika....13

2 TOVÁBBI LÉPÉSEK AZ IPARI BALESETEK HATÉKONYABB MEGELŐZÉSE ÉRDEKÉBEN....17

3 KÖVETKEZTETÉSEK....20

BEVEZETÉS

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek komoly fenyegetést jelentenek az emberekre és a környezetre, és gyakran jelentős gazdasági veszteségeket okoznak, valamint megzavarják a fenntartható növekedést.

Ebben az összefüggésben a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről szóló 2012/18/EK irányelv[1] (a továbbiakban: Seveso III. irányelv) meghatározza a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzésére, valamint az ilyen balesetek bekövetkezése esetére a megfelelő felkészültséget, megelőzést és reagálást biztosító kockázatkezelési intézkedések vonatkozó keretét.

Ezt az irányelvet, melynek hatálya azokra az üzemekre terjed ki, ahol bizonyos határértékeket meghaladó mennyiségben lehetnek jelen veszélyes anyagok (pl. feldolgozás vagy tárolás során), a tagállamoknak 2015. június 1-jéig kellett átültetniük. A jelen lévő vagy valószínűsíthetően jelen lévő veszélyes anyagok számától függően az üzemek alsó vagy felső küszöbértékű üzemnek minősülnek, és az utóbbiakra szigorúbb követelmények vonatkoznak.

A Seveso III. irányelv tehát kulcsszerepet játszik abban, hogy a jelentősen iparosodott EU-t az európai zöld megállapodásban és a szennyezőanyag-mentességi cselekvési tervben meghatározott kötelezettségvállalásnak megfelelően az ipari balesetekből származó szennyezőanyag-mentesség felé mozdítsa el. A tagállamok a Seveso III. irányelv 21. cikkének (2) bekezdésével összhangban négyévente jelentést nyújtanak be a Bizottságnak a Seveso III. irányelv végrehajtásáról. Ez a jelentés összefoglalja a tagállamoknak a 2019–2022-es időszakra vonatkozó, a 29. cikk szerinti beadványait[2], amelyek célja, hogy tájékoztatást nyújtsanak az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a Seveso III. irányelv végrehajtásának jelenlegi állásáról.

A 2021-ben közzétett első jelentést követi, amely a 2015–2018-as időszakra terjedt ki[3].

A jelentés két részből áll:

- Az I. rész összefoglalja a Seveso III. irányelv végrehajtásával kapcsolatban a tagállamok által szolgáltatott információkat. Az 1.1. szakasz a tagállamok által a 2014/896/EU bizottsági végrehajtási határozattal ([4]) összhangban benyújtott jelentések révén gyűjtött információkat tartalmazza – amely határozat a korábban azonosított problémás területekre összpontosít –, kiegészítve a Seveso irányelv hatálya alá tartozó üzemek információlekérdezési rendszerének (Seveso Plants Information Retrieval

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2012/18/EU irányelve (2012. július 4.) a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről (HL L 197., 2012.7.24., 1. o.).

([2]) Az Egyesült Királyságra vonatkozó adatokat a Seveso III. irányelv hatálya alá tartozó üzemek 2019-ben bejelentett száma tekintetében vették figyelembe, amikor az Egyesült Királyság még uniós tagállam volt.

([3]) A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről szóló 2012/18/EU irányelvnek a 2015 és 2018 közötti időszakban történő végrehajtásáról és hatékony működéséről, 2021.9.29., COM(2021) 599.

([4]) 2014/896/EU: A Bizottság végrehajtási határozata (2014. december 10.) a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről szóló 2012/18/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásával kapcsolatos információk tagállamok általi közlése formátumának megállapításáról (az értesítés a C(2014) 9335. számú dokumentummal történt).

System, eSPIRS)[5] adatbázisából származó, a Seveso-üzemekre vonatkozó adatokkal. Ezen összefoglaló célja az, hogy felmérje az irányelv végrehajtásának mértékét és a kezelendő hiányosságokat. Az 1.2. szakasz kiegészíti az előző szakaszt az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontjának súlyos balesetek veszélyeivel foglalkozó irodája (MAHB) által működtetett súlyos balesetek adatbázisának (eMARS)[6] elemzéséből származó baleseti adatokkal.

- A II. rész felvázolja azokat az intézkedéseket, amelyeket a Bizottság a tagállamokkal való együttműködés érdekében meg fog tenni az ipari balesetek megelőzésének és a felkészültségnek a további javítása érdekében, többek között a végrehajtás hiányosságainak orvoslása révén.

A korábbi értékelésekhez hasonlóan e jelentés megállapításai elsősorban a tagállamok által benyújtott jelentésekben szereplő információkon és azok részletes elemzésén[7], valamint az eSPIRS és az eMARS adatbázisokból kinyert egyéb releváns adatokon alapulnak.

A 2019–2022-es jelentéstételi időszakokra és a korábbi jelentéstételi időszakokra vonatkozó 27 tagállami jelentés nyilvánosan hozzáférhető[8].

1. ÖSSZEFOGLALÁS A TAGÁLLAMOK JELENTÉSEIRŐL

Mind a 27 tagállam benyújtotta a Bizottságnak a 2019 és 2022 közötti időszakra vonatkozó négyévenkénti jelentését.

1.1. Az üzemekre vonatkozó statisztikák

1.1.1. Üzemek száma

2022-ben az EU-27-ben összesen 11 059 üzem tartozott a Seveso III. irányelv hatálya alá (vö.: *1. ábra*). Ez 168 új létesítményt jelent az előző jelentéstételi időszakhoz képest: 2018-ban ugyanebben a 27 tagállamban 10 836 üzemről számoltak be[9]. A jelentéstételi időszakban az érintett üzemek legnagyobb része Németországban (34 %), Franciaországban (11 %), Olaszországban (9 %), az Egyesült Királyságban (8 %) – amely a vonatkozó jelentéstételi időszakban még uniós tagállam volt – és Spanyolországban (4 %) volt megtalálható.

(5) EURÓPA – eSPIRS-irányítópult – Európai Bizottság.

(6) Súlyos balesetek jelentési rendszere (https://emars.jrc.ec.europa.eu).

(7) A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről szóló 2012/18/EU irányelv végrehajtásáról szóló tagállami jelentések elemzése és összefoglalása a 2014/896/EU bizottsági végrehajtási határozatban meghatározott formátumnak megfelelően.

(8) https://circabc.europa.eu/w/browse/4cc9ca17-0920-4d8a-8796-6ffa170612b7.

(9) Az Egyesült Királyság EU-ból való kilépésével azonban a Seveso-üzemek 2022-ben bejelentett teljes száma alacsonyabb volt, mint a 2018-ban bejelentetteké (717). Ez az adat az Egyesült Királyságból származó adatokat is magában foglalta, amely akkoriban a negyedik legmagasabb számú Seveso-üzemmel rendelkezett az EU-ban.

A felső küszöbértékű üzemek (UTE)[10] és az alsó küszöbértékű üzemek (LTE)[11] aránya a jelentéstételi időszakban és az előző jelentéstételi időszak óta állandó volt: átlagosan 43 % volt felső küszöbértékű üzem és 57 % alsó küszöbértékű üzem.

1. ábra: A Seveso-irányelv hatálya alá tartozó üzemek száma 2022-ben[12]

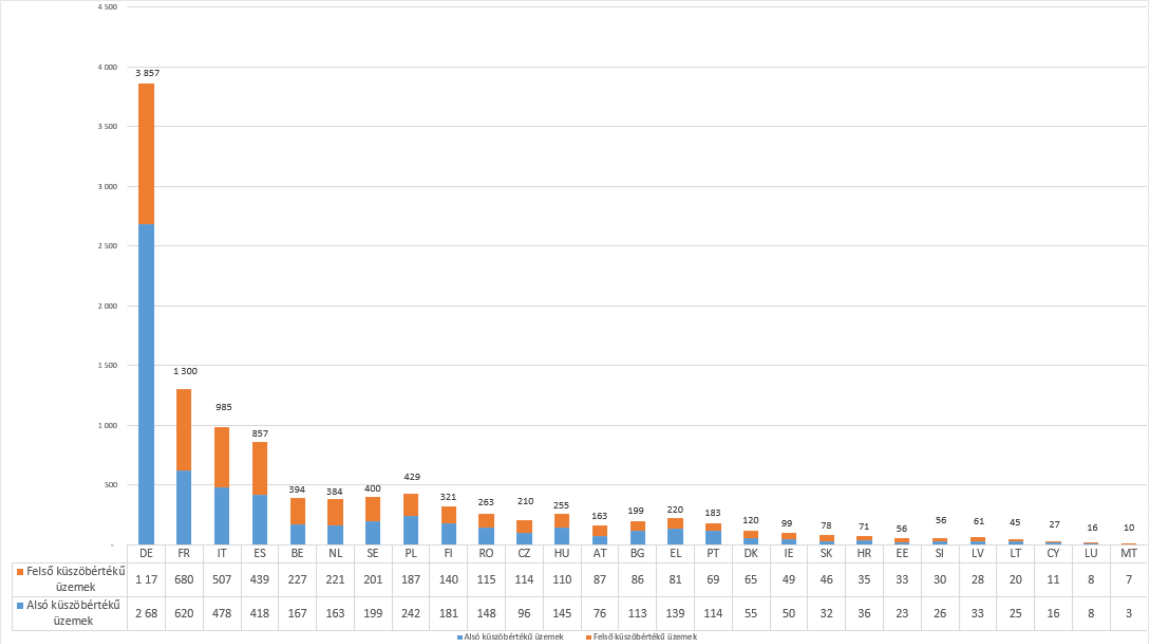

Ahogy azt a *2. ábra* is mutatja, az irányelv hatálya alá tartozó üzemek számában 2018-ig lassú, de folyamatos emelkedés figyelhető meg. Ezt az ebben az időszakban zajló három uniós bővítési fordulóval (2004, 2007 és 2013) és a Seveso III. irányelv hatályának a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek ellenőrzéséről szóló, 1982. december 9-i 96/82/EK irányelv[13] (Seveso II. irányelv) 2012-es felülvizsgálatát követő módosításával összefüggésben kell értékelni. Az alsó küszöbértékű üzemekre vonatkozó adatokat csak a 2009 és 2011 közötti jelentéstételi időszaktól kezdve jelentették be.

2018 után az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépésével a Seveso-üzemek teljes száma az előző időszakhoz képest csökkent, mivel 2018-ban az Egyesült Királyság rendelkezett a negyedik legmagasabb számú Seveso-üzemmel az EU-ban (8 %). A fent

([10]) A Seveso III. irányelv 3. cikkének (2) bekezdése: "alsó küszöbértékű üzem": olyan üzem, amelyben a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége eléri vagy meghaladja az I. melléklet 1. részének 2. oszlopában vagy az I. melléklet 2. részének 2. oszlopában meghatározott mennyiségeket, de nem éri el az I. melléklet 1. részének 3. oszlopában vagy az I. melléklet 2. részének 3. oszlopában meghatározott mennyiségeket, adott esetben az I. melléklet 4. megjegyzésében megállapított összesítési szabályt alkalmazva.

([11]) A Seveso III. irányelv 3. cikkének (3) bekezdése: "felső küszöbértékű üzem": olyan üzem, amelyben a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége eléri vagy meghaladja az I. melléklet 1. részének 3. oszlopában vagy az I. melléklet 2. részének 3. oszlopában meghatározott mennyiségeket, adott esetben az I. melléklet 4. megjegyzésében megállapított összesítési szabályt alkalmazva.

([12]) Forrás: eSPIRS.

([13]) A Tanács 1996. december 9-i 96/82/EK irányelve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek ellenőrzéséről *(HL L 10., 1997.1.14., 13. o.)*.

említettek szerint azonban meg kell jegyezni, hogy ugyanebben a 27 uniós tagállamban a Seveso-üzemek száma 2018 és 2022 között kismértékben nőtt.

2. ábra: A Seveso-üzemek számának alakulása 1996–2022 között[14]

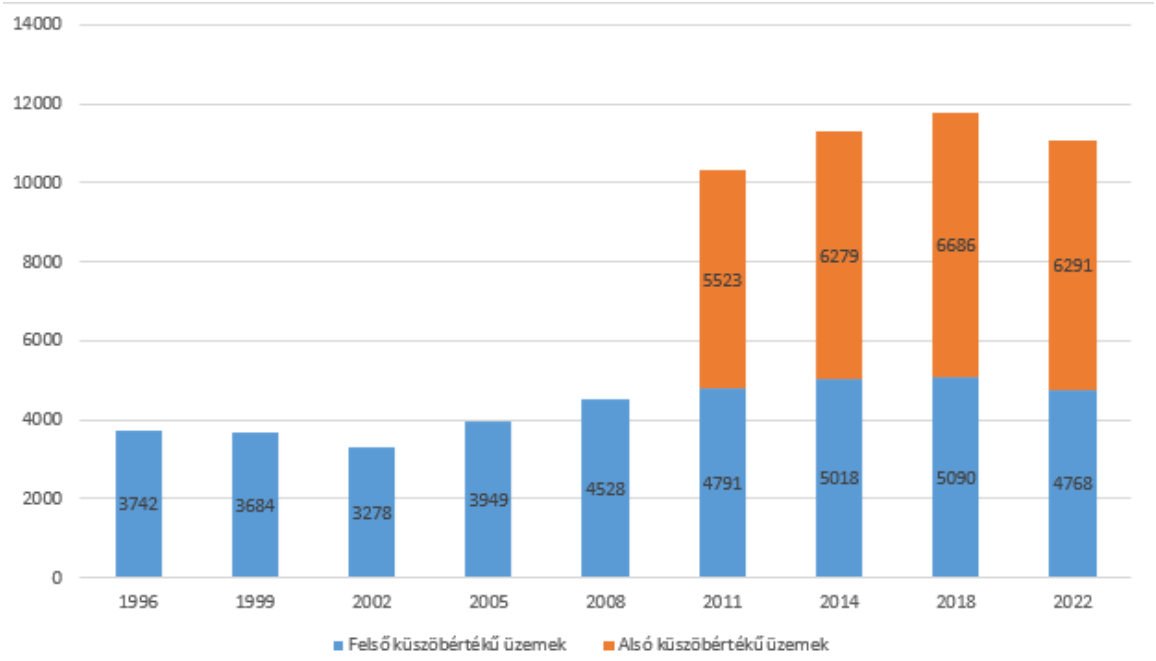

A jelentési időszakban a Seveso III. irányelv hatálya alá tartozó tevékenységek leggyakoribb kategóriái a következők[15]:

1) villamosenergia-termelés, -ellátás és -elosztás (15 %);

2) tüzelőanyag-tárolás (11 %);

3) nagy- és kiskereskedelem (9 %).

1.1.2. Külső védelmi tervek

A Seveso III. irányelv 12. cikke (1) bekezdésének b) pontja előírja az üzemeltetők számára, hogy bocsássák az illetékes hatóságok rendelkezésére a felső küszöbértékű üzemekre vonatkozó külső védelmi tervek elkészítéséhez szükséges információkat. E tervek jelentősen hozzájárulnak ahhoz, hogy a súlyos balesetekre gyorsan és

(14) Forrás: eSPIRS. Az 1996-ra és 1999-re vonatkozó adatok nem teljesen összehasonlíthatók az üzemek és a létesítmények eltérő fogalommeghatározásai miatt. Előfordulhat, hogy több, azonos üzemben található létesítményt külön-külön jelentettek be, ami magyarázatul szolgál a 2002-ben látszólag bekövetkezett csökkenésre. Ezenfelül a Seveso III. irányelvvel megváltozott a veszélyes anyagok osztályozása is.

(15) Forrás: eSPIRS.

összehangoltan lehessen reagálni, és meghatározó szerepet játszanak a balesetek hatásainak minimalizálásában. A védelmi terveket legalább háromévente felül kell vizsgálni és ki kell próbálni (az irányelv 12. cikkének (6) bekezdése).

Az illetékes hatóságok a biztonsági jelentésben foglalt információk figyelembevételével és megfelelő indokolással dönthetnek úgy, hogy a külső védelmi tervek elkészítésére vonatkozó követelményt nem alkalmazzák (az irányelv 12. cikkének (8) bekezdése).

1.1.2.1. A külső vészhelyzeti tervek elkészítése

Amint azt a *3. ábra* is mutatja, a jelentéstételi időszak végén a legtöbb olyan felső küszöbértékű üzemre vonatkozóan, amelyek esetében ezt előírták, készült külső védelmi terv. A jelentéstételi időszakban a felső küszöbértékű üzemek átlagosan 96 %-a rendelkezett külső védelmi tervvel, vagy engedélyt kapott arra, hogy ne rendelkezzen ilyennel.

A külső védelmi terv hiányát az illetékes hatóságok leggyakrabban arra hivatkozva engedélyezik, hogy értékelésük alapján a súlyos balesetek következményei nem lépnék túl a terület határait, és/vagy nem jelentenének potenciális kockázatot az emberi egészségre és a környezetre. A benyújtott további indokok a következők voltak: a veszélyes anyagok a létesítményben való folyamatos jelenlétének hiánya, a veszélyeztetett elemek hiánya az üzemet körülvevő elemekben, valamint egy esetleges baleset korlátozott hatásai.

A felső küszöbértékű üzemek fennmaradó 4 %-a nem rendelkezett külső védelmi tervvel, ami a Seveso III. irányelvnek való meg nem felelésre vagy jelentéstételi hibákra utal. A helyzet tagállamonként eltérő – lásd a 3. ábrát.

3. ábra: Azon felső küszöbértékű üzemek aránya, amelyek esetében a jelentési időszakban kidolgoztak külső védelmi tervet, vagy nem volt kötelező ennek kidolgozása[16]

([16]) Forrás: A tagállamok végrehajtási jelentései és az eSPIRS.

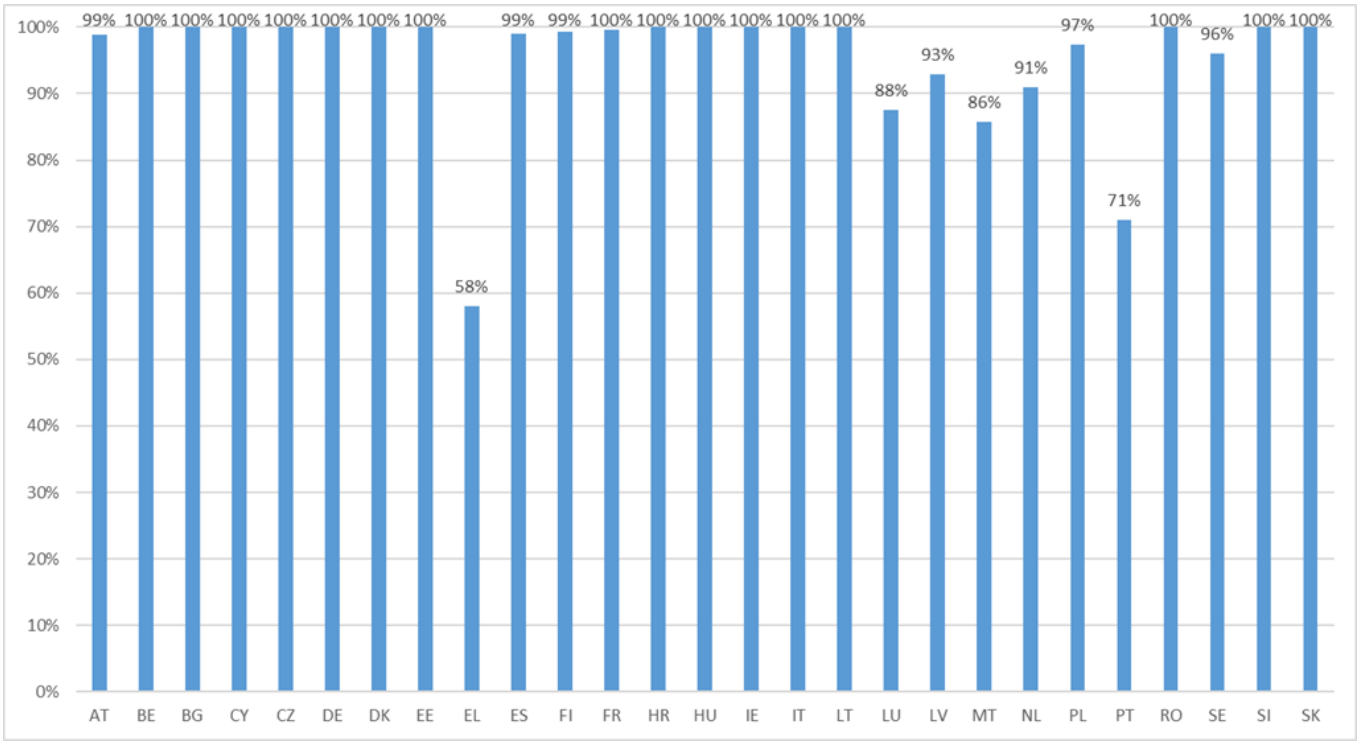

1.1.2.2. A külső védelmi tervek kipróbálása és felülvizsgálata

Ami a Seveso III. irányelv 12. cikke (6) bekezdésének a külső védelmi terv felülvizsgálatára és kipróbálására vonatkozó végrehajtását illeti, a 2019–2022-es jelentéstételi időszakban az előző jelentéstételi időszakhoz képest csökkent azon külső vészhelyzeti tervek száma, amelyeket megfelelő, de legfeljebb hároméves időközönként felülvizsgálnak, kipróbálnak és szükség esetén naprakésszé tesznek.

2022-ben a meglévő külső védelmi tervek 21 %-át nem próbálták ki az elmúlt három évben. Ez általában a Covid19-világjárvány okozta nehézségekkel magyarázható. Az egyéb felhozott indokok között az emberi erőforrások hiánya, a pénzügyi erőforrások hiánya, valamint az szerepelt, hogy a külső védelmi tervekhez nem biztosították a szükséges inputot. A bejelentett információkat a *4. ábra* ismerteti.

4. ábra: Azon felső küszöbértékű üzemek aránya, amelyek esetében kipróbálták a külső védelmi terveket 2019 és 2022 között[17]

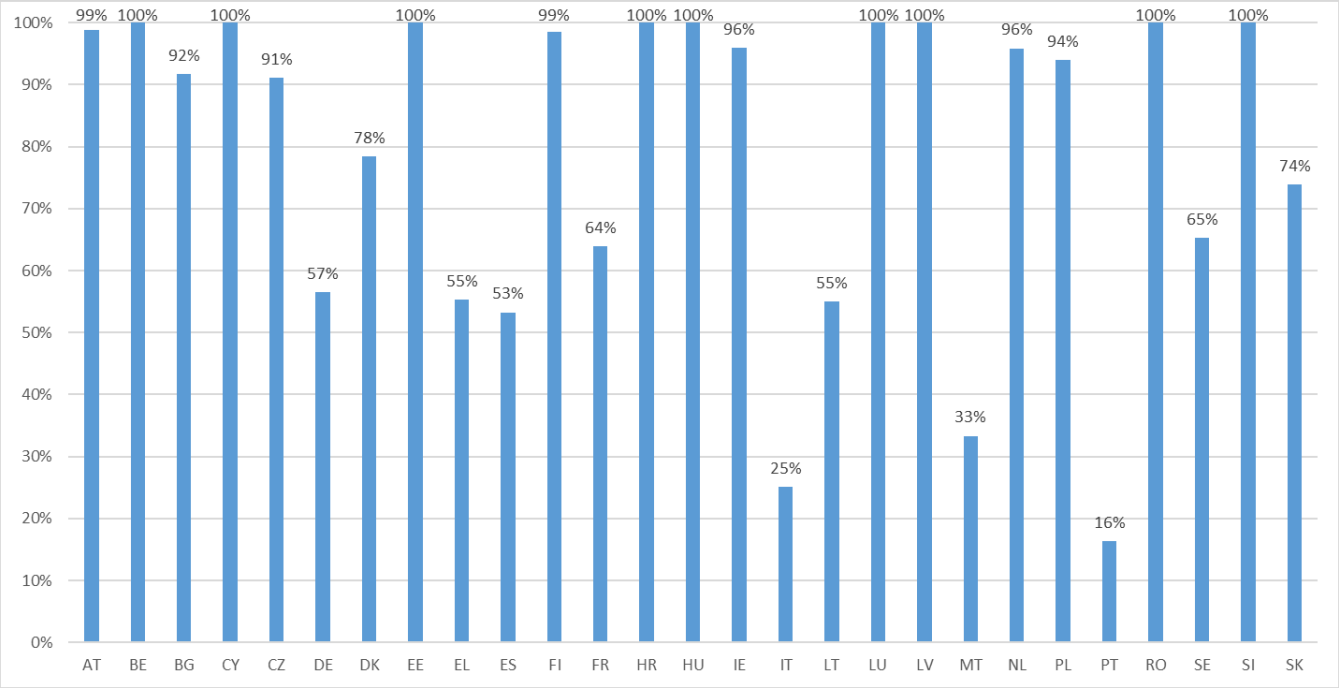

1.1.3. A nyilvánosság tájékoztatása

A 14. cikk (1) bekezdésének megfelelően a tagállamok biztosítják, hogy az V. mellékletben felsorolt információk a nyilvánosság számára állandóan elérhetőek legyenek, ideértve az elektronikus úton való elérhetőséget is, és az információkat szükség esetén naprakészen tartják.

Az V. melléklet értelmében valamennyi üzemnek tájékoztatást kell nyújtania az üzem nevéről és helyéről, az üzem tevékenységéről, a jelen lévő veszélyes anyagokról és a legutóbbi helyszíni szemle időpontjáról. A felső küszöbértékű üzemeknek további információkat is rendelkezésre kell bocsátaniuk – többek között a balesetek veszélyeinek jellegére vonatkozó nyilvános összefoglalót, a biztonsági intézkedésekre és a külső védelmi terv releváns szempontjaira vonatkozó információkat, valamint adott esetben annak jelzését, hogy az üzem egy másik tagállam területének közelében található-e, és így fennáll-e az országhatárokon túli hatásokkal járó súlyos baleset lehetősége.

A tagállamokat arra kérték, hogy jelentsék be azon üzemek arányát, amelyek esetében az irányelv V. mellékletében felsorolt információkat nem tették elérhetővé. Összességében véve ez a rendelkezés megfelelően végrehajtásra került, mivel az EU-ban működő összes üzem 96 %-a esetében az információk folyamatosan hozzáférhetők a nyilvánosság számára, többek között elektronikus úton is. A legtöbb tagállam maradéktalanul teljesíti a Seveso III. irányelvnek az V. melléklet szerinti információk állandó elérhetőségére vonatkozó rendelkezéseit. Csak korlátozott számú tagállam számolt be arról, hogy egyes felső küszöbértékű üzemek esetében az V. mellékletben foglalt információk nem állnak

([17]) Forrás: A tagállamok végrehajtási jelentései és az eSPIRS.

állandóan rendelkezésre. A legtöbbjük esetében ezeket az információkat kérésre nyilvánosságra hozták. Emellett bizonyos jelentéstételi hibák is megállapításra kerültek.

Ezeket az információkat az *5. ábra* tartalmazza.

5. ábra: Azon üzemek aránya, amelyek esetében az V. mellékletben foglalt információkat nem tették állandóan elérhetővé[18]

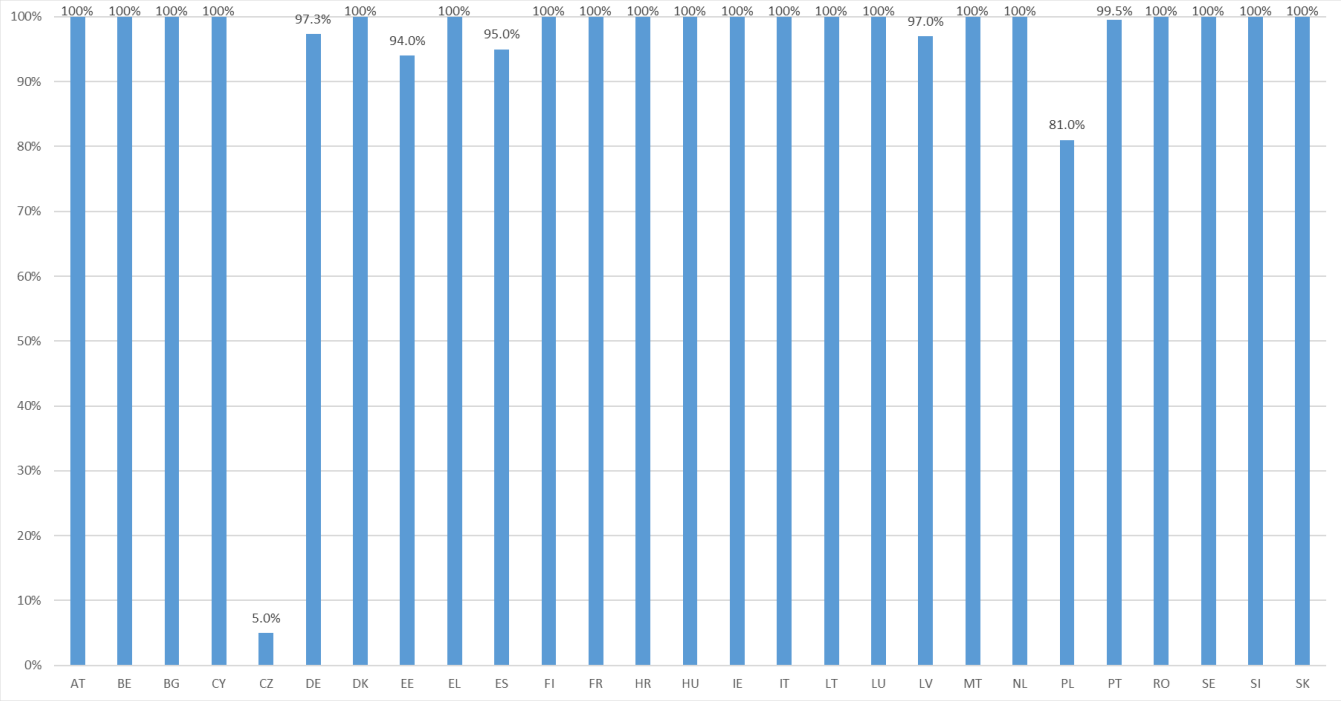

A 14. cikk (2) bekezdésének a) pontja előírja, hogy – kizárólag a felső küszöbértékű üzemek esetében – a tagállamok biztosítják, hogy minden olyan személy, akit súlyos baleset valószínűleg érinthet, rendszeresen, kérés nélkül tájékoztatást kapjon a biztonsági intézkedésekről és a súlyos baleset esetén követendő magatartásról.

2022-ben a 27 tagú EU felső küszöbértékű üzemeinek 96 %-a esetében aktívan hozzáférhetővé tették az érintett nyilvánosság számára a biztonsági intézkedésekre és a súlyos baleset esetén követendő magatartásra vonatkozó információkat. Ez javulást jelent az előző jelentéstételi időszakhoz képest – amelynek során a 27 tagú EU felső küszöbértékű üzemeinek 91 %-a esetében tették hozzáférhetővé ezeket az információkat – , és a legtöbb tagállam ezúttal teljes mértékben megfelelt a Seveso III. irányelv rendelkezéseinek, mindössze néhány tagállam számolt be arról, hogy az információk nem voltak hozzáférhetőek. Ezeket az információkat az alábbi *6. ábra* tartalmazza.

A jelentési időszakban a biztonsági intézkedésekre és a követendő magatartásra vonatkozó információk állandó hozzáférhetőségének biztosítására leggyakrabban használt eszköz az internet volt (22 uniós tagállamban), amelyet a tájékoztató füzetek (5 uniós tagállam), az újságok és a szórólapok követtek.

([18]) Forrás: A tagállamok végrehajtási jelentései.

6. ábra: Azon felső küszöbértékű üzemek százalékos aránya (%), amelyek esetében a biztonsági intézkedésekre és a súlyos baleset esetén követendő magatartásra vonatkozó információkat nyilvánosan elérhetővé tették[19]

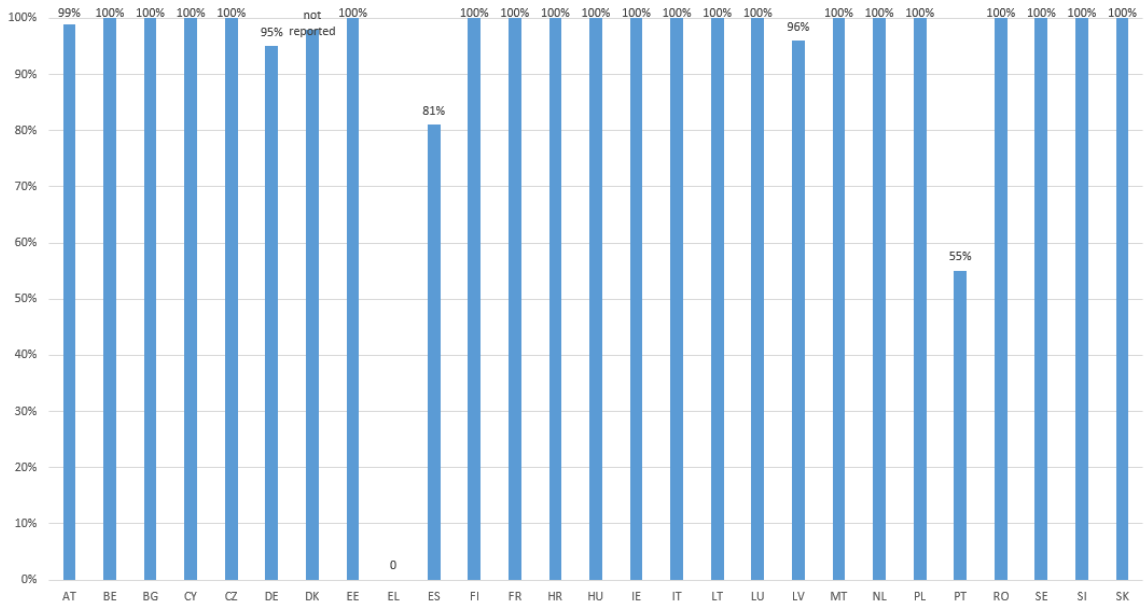

1.1.4. Vizsgálatok

A Seveso III. irányelv 20. cikke előírja a tagállamok számára, hogy valamennyi üzemre vonatkozóan hatósági ellenőrzési rendszert és hatósági ellenőrzési programot vezessenek be. A felső küszöbértékű üzemeket 12 havonta, az alsó küszöbértékű üzemeket pedig 36 havonta kell ellenőrizni, kivéve, ha szisztematikus értékelésen alapuló hatósági ellenőrzési programot alkalmaznak.

A 20. cikk (5) bekezdése szerint az érintett üzemek veszélyeire vonatkozó szisztematikus értékelésnek legalább az érintett üzemek emberi egészségre és környezetre gyakorolt lehetséges hatásain, valamint a Seveso III. irányelvben foglalt feltételek teljesítésére vonatkozó korábbi adatokon kell alapulnia. Ezeknek a feltételeknek legalább ugyanolyan szintű hatékonyságot kell biztosítaniuk, mint az évente vagy háromévente végzett ellenőrzéseknek. Ez a rendelkezés mind a felső küszöbértékű, mind az alsó küszöbértékű üzemekre vonatkozik.

Adott esetben a más uniós jogi aktusok alapján elvégzett hatósági ellenőrzések vonatkozó megállapításait is figyelembe kell venni.

Az illetékes hatóságok által a jelentéstételi időszakra vonatkozóan bejelentett adatok alapján az EU-27 felső küszöbértékű üzemeinek átlagosan 65 %-át legalább évente ellenőrizték (vö.: *7*). A fennmaradó üzemek esetében a hatósági ellenőrzési program – ideértve a helyszíni szemlék gyakoriságát is – az adott üzemet érintő súlyos balesetek veszélyének szisztematikus értékelésén alapult[20].

([19]) Forrás: A tagállamok végrehajtási jelentései és az eSPIRS.

([20]) Egyes tagállamok az ilyen típusú ellenőrzések tekintetében egymást átfedő adatokat jelentettek be, mivel egyes üzemeket a súlyos balesetek veszélyeinek szisztematikus értékelése alapján külön ellenőriznek, és ezenfelül is ellenőrzik őket évente legalább egyszer.

Az alsó küszöbértékű üzemek esetében az EU-27 alsó küszöbértékű üzemeinek 86 %-ában átlagosan legalább háromévente egyszer végeztek ellenőrzéseket (vö.: *8. ábra)*[21].

7. ábra A tagállamok által ellenőrzött felső küszöbértékű üzemek aránya[22]

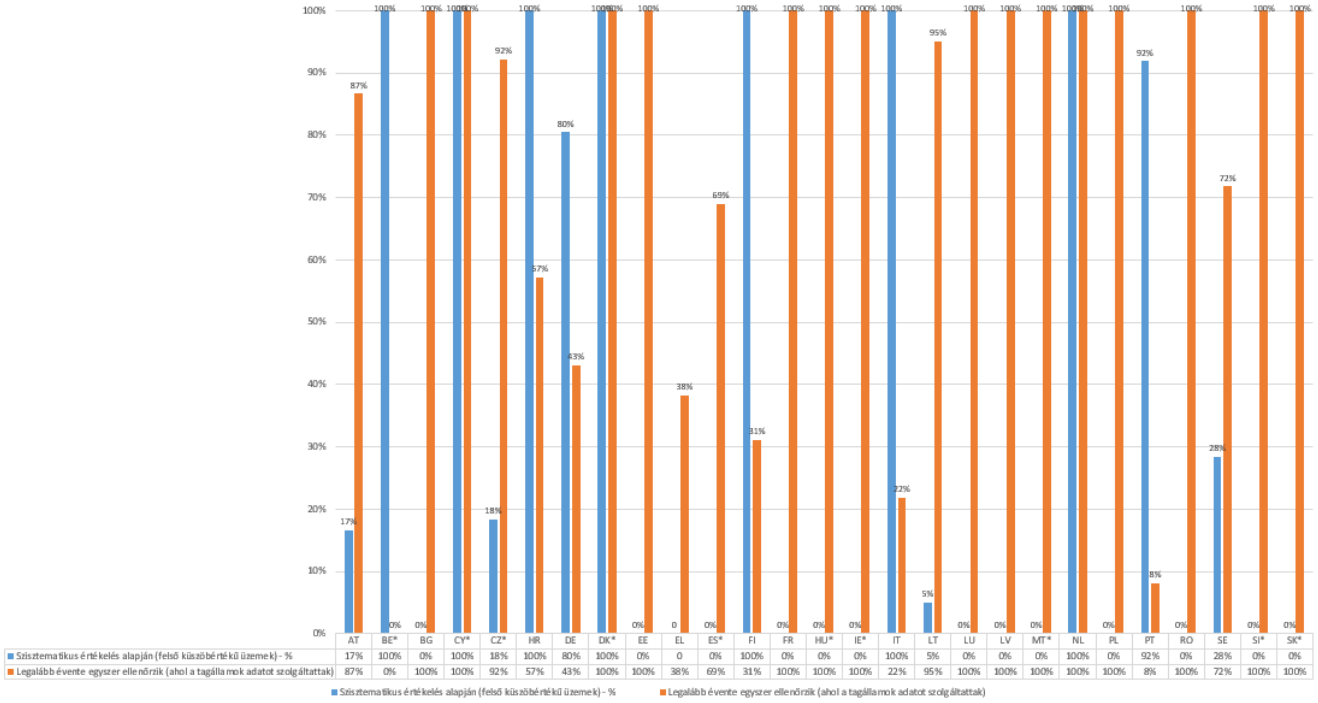

8. ábra: A tagállamok által ellenőrzött alsó küszöbértékű üzemek aránya[23]

([21]) A felső küszöbértékű üzemek esetében egyes tagállamok egymást átfedő adatokról számoltak be, mivel egyes üzemeket szisztematikus értékelés alapján külön ellenőriznek, és ezenfelül is ellenőrzik őket háromévente egyszer.

([22]) Forrás: A tagállamok végrehajtási jelentései és az eSPIRS.

([23]) Forrás: A tagállamok végrehajtási jelentései és az eSPIRS.

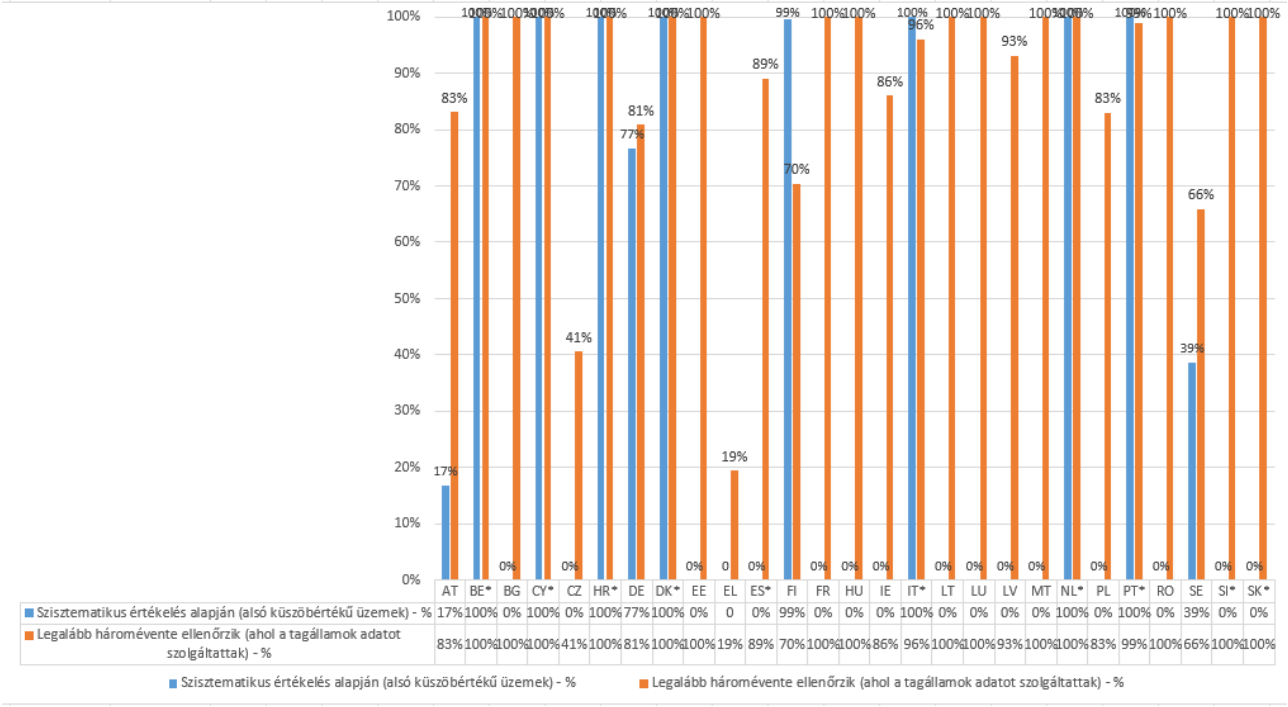

Összességében a legalább évente ellenőrzött felső küszöbértékű üzemek aránya a 2019–2022-es időszakban csökkent az előző jelentéstételi időszakhoz képest – az előző jelentéstételi időszak 69 %-ával szemben ebben az időszakban a felső küszöbértékű üzemek 65 %-át ellenőrizték évente. A legalább háromévente ellenőrzött alsó küszöbértékű üzemek aránya azonban 65 %-ról 86 %-ra nőtt a legutóbbi jelentéstételi időszak óta. Több tagállam arról számolt be, hogy a 2019–2022-es időszakban a Covid19-világjárvány miatt ritkábban végeztek ellenőrzéseket az országukban.

A tagállamok többsége jelezte, hogy nemzeti jogszabályaik vagy közigazgatási iránymutatásaik más uniós jogszabályok, különösen az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU irányelv[24] vagy a közepes tüzelőberendezésekről szóló (EU) 2015/2193 irányelv[25] alapján végzett ellenőrzésekkel összehangolt vagy közös ellenőrzéseket írnak elő.

1.1.5. Az üzemeltetés megtiltása, szankciók és egyéb kényszerítő eszközök

A Seveso III. irányelv 19. cikke értelmében a tagállamoknak meg kell tiltaniuk minden olyan létesítmény üzemeltetését, ahol az üzemeltető által a súlyos balesetek megelőzése és mérséklése érdekében hozott intézkedések súlyosan hiányosak – ilyen például a hatósági ellenőrzési jelentésben meghatározott, szükséges intézkedések megtételének súlyos elmulasztása.

([24]) A 2024. április 24-i (EU) 2024/1785 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) szóló 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv és a hulladéklerakókról szóló 1999/31/EK tanácsi irányelv (EGT-vonatkozású szöveg).

([25]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2193 irányelve (2015. november 25.) a közepes tüzelőberendezésekből származó egyes szennyező anyagok levegőbe történő kibocsátásának korlátozásáról (EGT-vonatkozású szöveg).

A jelentéstételi időszakban összesen kilenc tagállam számolt be arról, hogy egy üzem üzemeltetését betiltotta amiatt, hogy az üzemeltető által a súlyos balesetek megelőzése és mérséklése érdekében hozott intézkedések súlyosan hiányosak voltak. Ez 67 üzemet érintett, amelyek az EU-27-ek tekintetében az összes Seveso-üzem 0,6 %-át tették ki (vö.: *9. ábra*).

9. ábra: Azon üzemeknek a teljes száma, amelyek üzemeltetését a jelentési időszak alatt megtiltották[26]

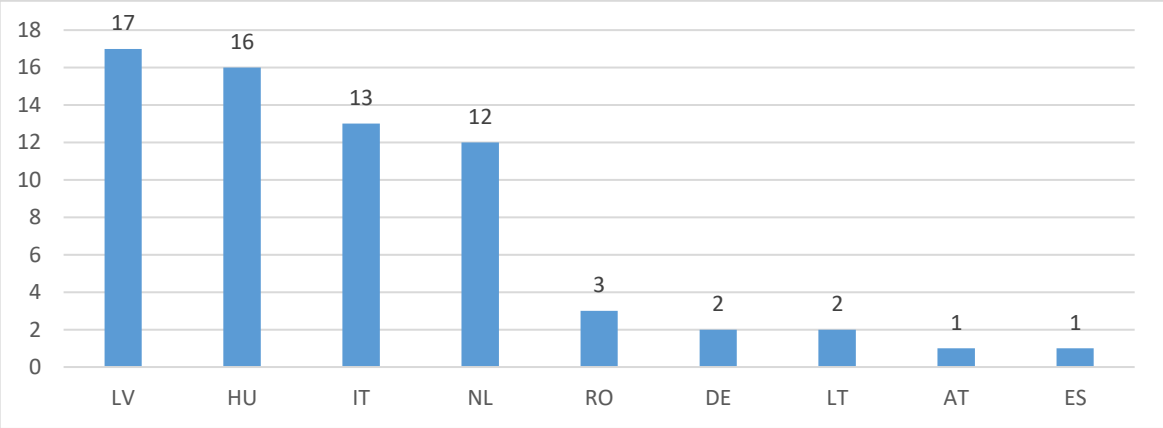

1.2. Súlyos balesetekre vonatkozó statisztika

A súlyos balesetek száma az egyik legfontosabb mutatója annak, hogy a Seveso III. irányelv összességében mennyire eredményes az ilyen balesetek számának és káros hatásainak minimálisra csökkentésében. A 18. cikk értelmében a tagállamok tájékoztatják a Bizottságot azokról a területükön bekövetkezett súlyos balesetekről, amelyek megfelelnek a VI. melléklet feltételeinek.

- 1. feltétel: minden olyan súlyos baleset, amely megfelel a következő feltételeknek: Veszélyes anyagokat érint, személyi sérülést és ingatlantulajdon-károsodást okoz, a környezet azonnali károsodását okozza, tulajdonban bekövetkezett kárt okoz, országhatárokon átterjedő kárt okoz.
- 2. feltétel: Az olyan balesetek és balesetveszélyes helyzetek, amelyeket a tagállamok a súlyos balesetek megelőzése és következményeik csökkentése szempontjából műszakilag különösen fontosnak tartanak, akkor is, ha azok nem teljesítik az 1. feltételhez tartozó mennyiségi kritériumokat.

Az ilyen események bejelentése a tagállamok rendelkezésére álló, külön erre a célra fenntartott adatbázison (eMARS)[27] keresztül történik, amely megkönnyíti a veszélyes anyagokkal kapcsolatos balesetekből levont tanulságok cseréjét a vegyi balesetek megelőzésének és a lehetséges következmények enyhítésének javítása érdekében.

([26]) Forrás: A tagállamok végrehajtási jelentései.

([27]) EURÓPA – eMARS-irányítópult – Európai Bizottság.

A 2019–2022-es jelentéstételi időszakban összesen 87 balesetet tettek közzé az eMARS-adatbázisban[28], amelyek közül 62-t jelentettek (a VI. melléklet első feltételének megfelelő) súlyos balesetként, 24-et balesetveszélyes helyzetként, 1-et pedig „egyéb” eseményként, amint az *a 10. és 11. ábrán* is látható. Az időszak alatt az eddig közzétett balesetek többsége felső küszöbértékű üzemekben következett be (a jelentések véglegesítésének és közzétételének ideje a kivizsgálások és a jogi eljárások lezárultának időpontjától függően változhat).

10. ábra: Balesetek és rendkívüli események száma küszöbérték szerint 2019 és 2022 között[29]

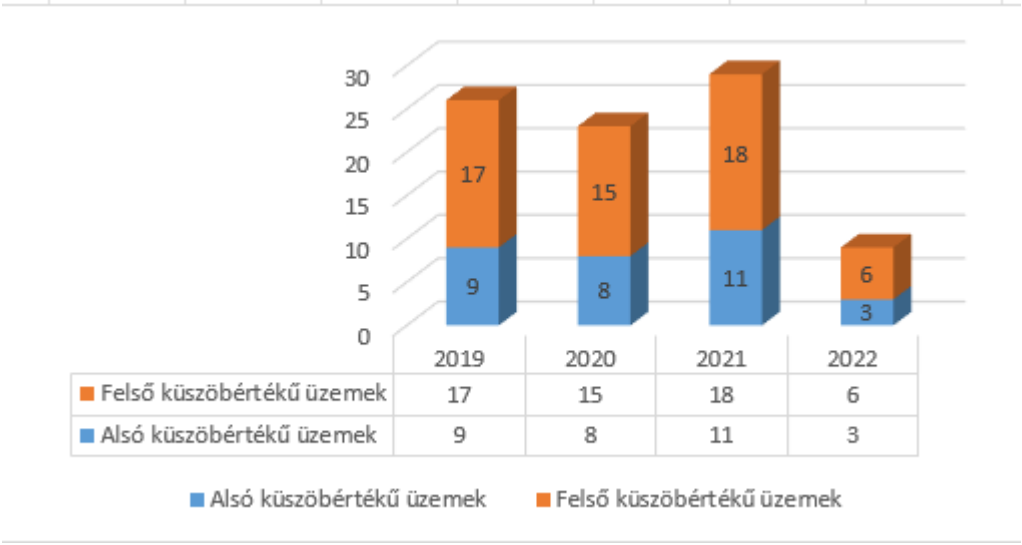

11. ábra: Balesetek és rendkívüli események száma küszöbérték szerint 2019 és 2022 között[30]

([28]) Forrás: eMARS. A még feldolgozás vagy kivizsgálás alatt álló balesetek, valamint a „folyamatban” státuszban lévő balesetek nem kerültek bejelentésre.

([29]) Forrás: eMARS.

([30]) Forrás: eMARS.

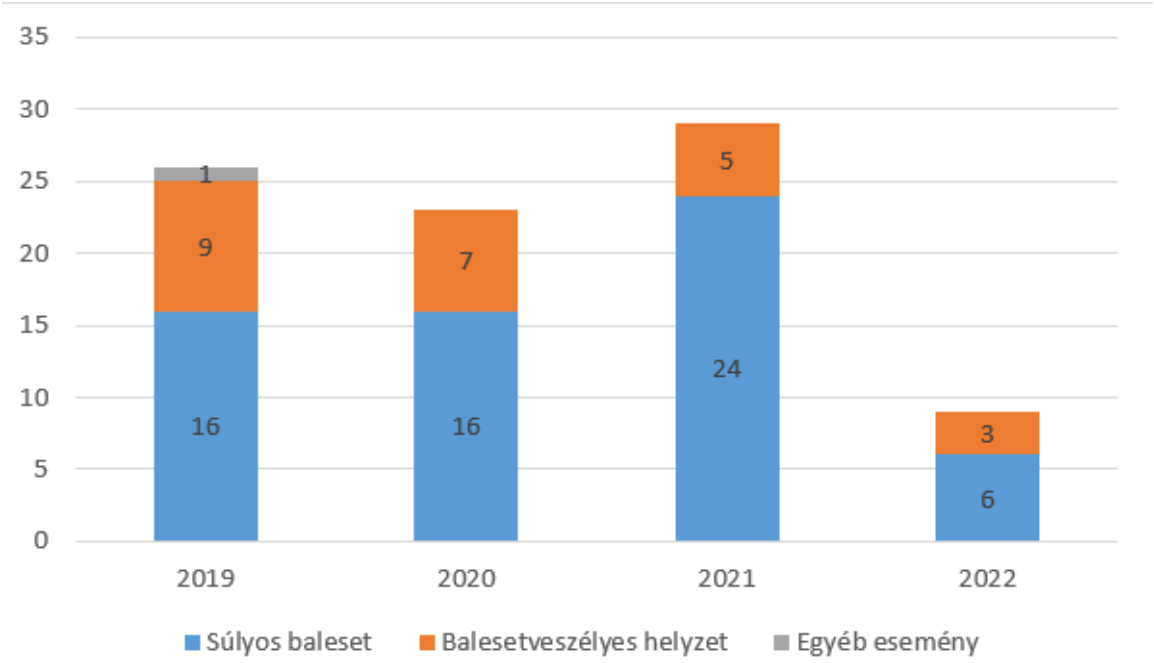

A jelentéstevő tagállamok a súlyos balesetek halálos áldozatainak és sérüléseinek számáról, valamint a halálesetekkel és sérülésekkel járó balesetek számáról is közzétesznek adatokat (lásd: *12. ábra*). A 2019–2022-es jelentéstételi időszakban összesen 21 bejelentett esemény járt halálesettel (39 helyszíni és 1 helyszínen kívül bekövetkező halálesetet), 22 pedig sérüléssel (127 helyszíni sérülés és 28 helyszínen kívül bekövetkező sérülés). 35 baleset érte el a Seveso III. irányelv VI. melléklete 4. pontjának a) alpontja szerinti, legalább kétmillió euró értékű, tulajdonban bekövetkezett kár küszöbértékét.

12. ábra: A Seveso III irányelv hatálya alá tartozó súlyos balesetekben bekövetkezett halálesetek és sérülések száma az uniós tagállamokban a 2019–2022 közötti időszakban[31]

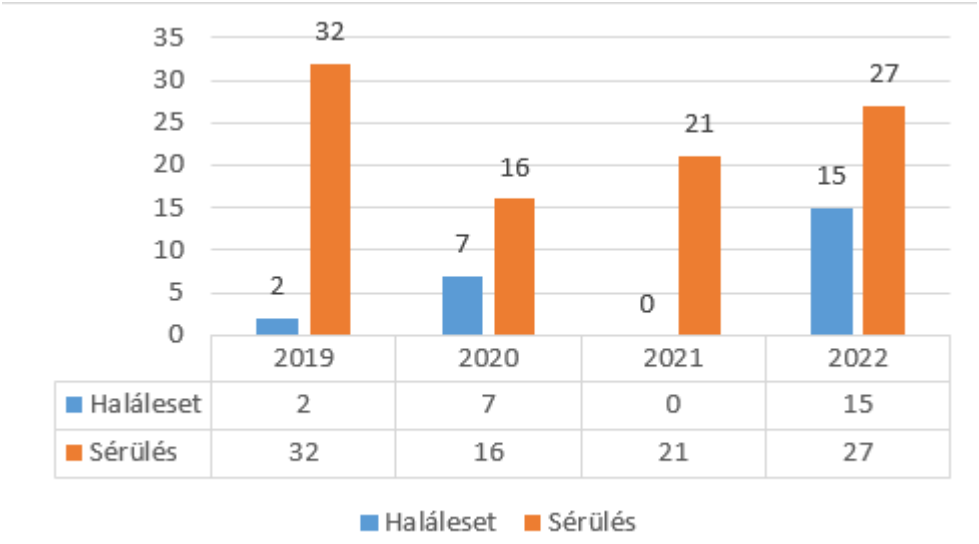

([31]) Forrás: eMARS.

A 2019–2022-es időszakban a súlyos balesetek Bizottság felé történő bejelentésére vonatkozóan a VI. mellékletben előírt hat kritérium közül a leggyakrabban bejelentett kritériumok a következők (vö.: *13. ábra*):

- az érintett anyagok mennyisége,
- a tanulságok szempontjából való jelentőség,
- vagyoni kár.

13. ábra: A súlyos balesetek eMARS adatbázisba való bejelentésének kritériumai a 2019 és 2022 közötti időszakban[32]

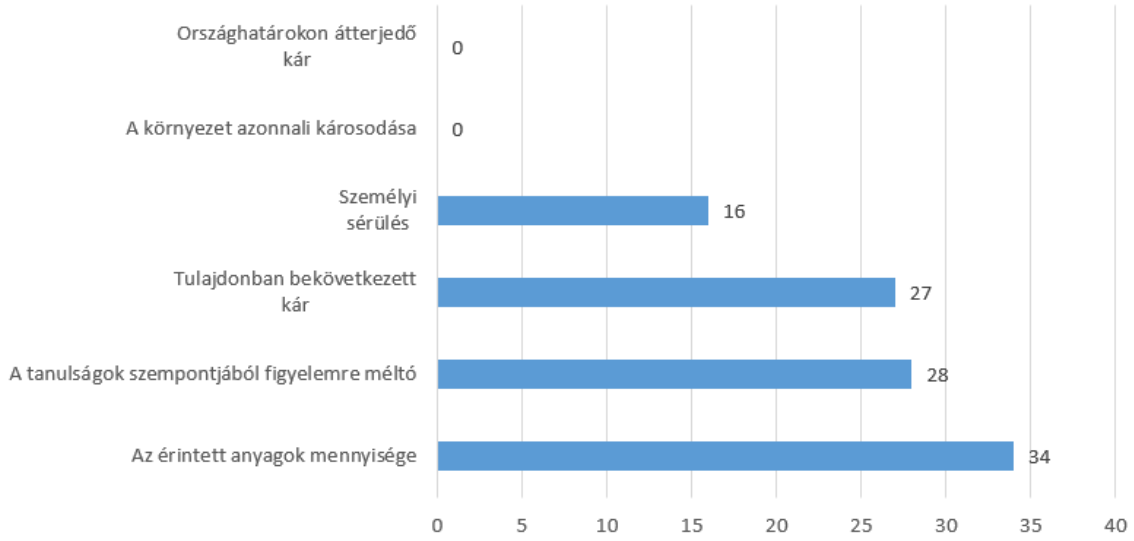

Ami az érintett ipari tevékenységet illeti, az összegyűjtött adatok azt mutatják, hogy a jelentési időszakban a vegyipari létesítmények (33 baleset), valamint a petrolkémiai és olajfinomítók (29 baleset) voltak a legnagyobb mértékben kitéve a súlyos balesetek veszélyének (vö.: *14. ábra*).

([32]) A bejelentési kritériumok száma összességében magasabb, mint a bejelentett balesetek teljes száma, mivel egy baleset több kritériumnak is megfelelhet.

14. ábra: Balesetek és rendkívüli események száma tevékenységtípusonként 2019 és 2022 között[33]

Ezek az adatok azt bizonyítják, hogy a Seveso III. irányelv jelentősen hozzájárul a súlyos balesetek gyakoriságának csökkentéséhez.

15. ábra: A balesetek számának és a Seveso-üzemek számának összevetése 2015–2022-ben

([33]) Forrás: eMARS.

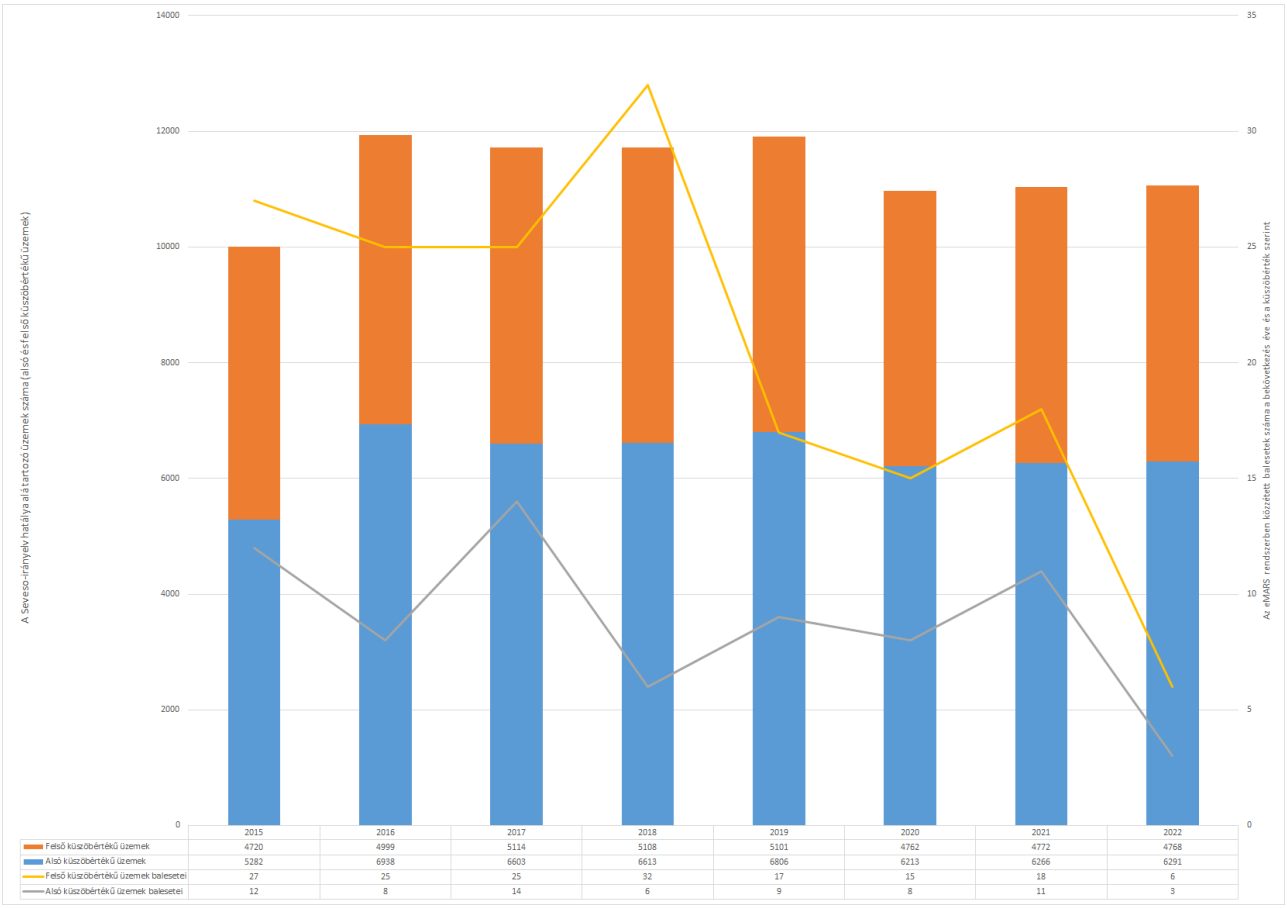

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Felső küszöbértékű üzemek	4720	4999	5114	5108	5101	4762	4772	4768
Alsó küszöbértékű üzemek	5282	6938	6603	6613	6806	6213	6266	6291
Felső küszöbértékű üzemek balesetei	27	25	25	32	17	15	18	6
Alsó küszöbértékű üzemek balesetei	12	8	14	6	9	8	11	3

2 TOVÁBBI LÉPÉSEK AZ IPARI BALESETEK HATÉKONYABB MEGELŐZÉSE ÉRDEKÉBEN

A tagállamok által a Seveso III. irányelv végrehajtásáról szolgáltatott adatok hasznos információkkal szolgálnak annak meghatározásához, milyen intézkedések szükségesek az ipari balesetek megelőzésének további javításához. E célból négy fő eszközt azonosítottunk:

1. a végrehajtás és a megfelelés javítása;
2. egyszerűsített és észszerűsített jelentéstétel alkalmazása a következő jelentéstételi időszakokra;
3. a tagállamok és a Bizottság közötti, a levont tanulságokra és a bevált gyakorlatokra vonatkozó információcsere megerősítése;
4. az ipari biztonság éghajlatváltozással és energetikai átállással kapcsolatos új kihívásainak kezelése.

A Seveso III. irányelv végrehajtásának és betartásának javítása

A Seveso III. irányelvet a tagállamoknak 2015. május 31-ig kellett átültetniük**.**Az átültető intézkedéseket valamennyi tagállam közölte.

Időközben a Bizottság szorosan figyelemmel kísérte az irányelv helyes átültetését, és jelenleg hat eljárás van folyamatban a tagállamok ellen a Seveso III. irányelv nem megfelelő átültetése miatt.

Az 1. szakaszban ismertetett információk rámutatnak néhány, egyes tagállamokban a külső védelmi tervezés (EEP) végrehajtásával és kipróbálásával, valamint a nyilvánosság tájékoztatásával kapcsolatban továbbra is fennálló problémára. A Bizottság megvizsgálja az említett tagállamokban a meg nem felelés mögöttes okait annak megállapítása érdekében, hogy ezek strukturális problémák következményei-e, amely esetben a Bizottság adott esetben fontolóra veszi a kötelezettségszegési eljárás megindítását ([34]). Az ilyen hiányosságok növelhetik a balesetek kockázatát, ezáltal aláásva az irányelv célkitűzéseit.

A tagállamok végrehajtási erőfeszítéseinek további támogatása érdekében a Bizottság továbbra is foglalkozni fog a kulcsfontosságú kérdésekkel, többek között az erre a célra létrehozott Seveso-bizottságban, szakértői csoportban és technikai munkacsoportokban folytatott eszmecserék, valamint iránymutatásokat tartalmazó dokumentumok és technikai jelentések révén.

A jelentéstétel egyszerűsítése és észszerűsítése

Az (EU) 2022/1979 bizottsági végrehajtási határozatot[35] 2022-ben fogadták el a 18. cikk (1) bekezdése és a 21. cikk (3) bekezdése szerinti, a Seveso III. irányelv hatálya alá tartozó ipari üzemek elhelyezkedésével és a súlyos balesetek előfordulásával kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó jelentéstételi eljárás javítása érdekében. Ezenfelül a két Seveso-adatbázis, az eSPIRS és az eMARS az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) általi átalakítása és azoknak az *európai ipari kibocsátási portálba*[36] való integrálása egy központosított „egyablakos ügyintézési rendszer” létrehozásához vezetett, amely rengeteg információt nyújt az illetékes hatóságoknak, az iparágaknak, a nem kormányzati szervezeteknek és a nyilvánosságnak az ezen ipari létesítményekkel kapcsolatos különböző szempontokról. Ez hozzájárul a „*Bolygónk egészségessé tétele mindenki számára*” című dokumentumban (9. kiemelt kezdeményezés) meghatározott, a szennyezőanyag-mentesség figyelemmel kísérésére vonatkozó integrált keret kialakítására irányuló, folyamatban lévő erőfeszítésekhez.

2025. január 23-án elfogadásra került egy másik, (EU) 2025/113 számú bizottsági végrehajtási határozat[37], amely a Seveso III. irányelv 21. cikke alapján meghatározta az adott irányelv végrehajtásával kapcsolatos információk tagállamok általi közlésének új formátumát.

Ezen új határozat célja, hogy javítsa a tagállamok által szolgáltatott adatok relevanciáját és minőségét, ugyanakkor csökkentse az adminisztratív terheket, összhangban a Bizottságnak a 2024–2029-es időszakra vonatkozó új politikai iránymutatásai szerinti kötelezettségvállalásaival. E tekintetben a 2014/896/EU bizottsági végrehajtási határozatban meghatározott korábbi jelentéstételi formátumhoz képest jelentősen

([34]) Az „Uniós jog: jobb eredmények elérése a jobb alkalmazás révén” című közleményben(COM(2016) 8600 final) foglalt jogérvényesítési prioritásokkal összhangban.

([35]) A Bizottság (EU) 2022/1979 végrehajtási határozata (2022. augusztus 31.) a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről szóló 2012/18/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében és 21. cikkének (3) bekezdésében említett információk közléséhez használt űrlap és adatbázisok megállapításáról, valamint a 2014/895/EU bizottsági végrehajtási határozat hatályon kívül helyezéséről.

([36]) https://industry.eea.europa.eu/.

([37]) A Bizottság (EU) 2025/113 végrehajtási határozata (2025. január 23.) a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről szóló 2012/18/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásával kapcsolatos információk tagállamok általi közlése formátumának megállapításáról és a 2014/896/EU bizottsági végrehajtási határozat hatályon kívül helyezéséről.

leegyszerűsítették és észszerűsítették a tagállamok e végrehajtási jogi aktus szerinti jelentéstételi kötelezettségeit, ugyanakkor biztosították a 2023–2026-os időszaktól kezdődő (2027-ben bejelentendő), következő jelentéstételi fordulókra vonatkozó érdemi információgyűjtést is, a numerikus és szabványosított adatokra összpontosítva.

A tagállamok és a Bizottság közötti információcsere fejlesztése

A súlyos ipari balesetekből és az ellenőrzésekből levont tanulságokkal kapcsolatos munka a Seveso III. irányelv kulcsfontosságú pillére, amely nélkülözhetetlen az ipari biztonsági kultúrának az egész Európai Unióban való fenntartásához, valamint a balesetek megelőzésének és enyhítésének javításához.

Az elmúlt 30 év során a Bizottság technikai és tudományos támogatást nyújtott a tagállamoknak, különösen az ipari balesetek elemzése és a levont tanulságokkal kapcsolatos visszajelzések révén.

A jelentés által lefedett időszakban a Bizottság továbbra is szorosan együttműködött a tagállamokkal a kapacitásuk szükség esetén való javítása érdekében. Ez magában foglalta különösen az ellenőrzésekkel foglalkozó technikai munkacsoportot és a kölcsönös közös látogatások programját, amely lehetővé teszi a teljesítménymérések azonosítását és értékelését, például az ellenőrzésre vonatkozó mutatók közös meghatározásának kidolgozását, az iránymutatások kidolgozását vagy a konkrét szakpolitikai igényeknek szentelt munkaértekezletek szervezését (pl. tűzijátékokkal, robbanóanyagokkal és ammónium-nitrátokkal kapcsolatban az e veszélyes anyagokkal kapcsolatos egyes súlyos baleseteket követően). A Bizottság támogatást nyújtott az ipari balesetek, valamint a kapcsolódó kockázatok és következmények elemzéséhez is.

Az ipari biztonság az éghajlatváltozással, a biztonsággal kapcsolatos kockázatokkal és az energetikai átállással összefüggő új kihívásainak kezelése

A Seveso III. irányelv célkitűzéseinek elérését jelenleg az éghajlatváltozásból eredő természeti események intenzitásának és gyakoriságának várható fokozódásával, valamint az energetikai átállást kísérő új technológiák kifejlesztésével kapcsolatos új kihívások nehezítik. Emellett az Európai Uniónak az Ukrajna elleni orosz agresszióhoz és az ellenséges hibrid tevékenységekhez kapcsolódó biztonsági kockázatokkal is szembe kell néznie.

A természeti veszélyek, például a földrengések, az árvizek, a viharok, a szélsőséges hőmérsékletek stb. súlyos, tűzesetekkel, robbanásokkal vagy mérgező anyagok kibocsátásával járó baleseteket okozhatnak a veszélyes anyagokat feldolgozó, tároló vagy szállító üzemekben. A természeti veszélyek e technológiai „mellékhatásait” „Natech” baleseteknek nevezik, és az elmúlt években helyi, nemzeti és nemzetközi szinten egyre nagyobb figyelmet fordítottak rájuk a katasztrófamegelőzésben és a kockázatkezelésben.

Emellett az EU dekarbonizációjára vonatkozó határozott kötelezettségvállalások és az energiaforrások átalakítására irányuló, jelenleg folyamatban lévő intézkedések mellett a nemzeti kormányok világszerte – többek között az EU-ban is – a fosszilis tüzelőanyagok fokozatos kivezetésére és az éghajlatváltozás mérséklése érdekében fenntarthatóbb energiaforrásokra való átállásra irányuló szakpolitikákat és stratégiákat fogadnak el. Ezek az új technikák azonban potenciális környezeti, egészségügyi és gazdasági kockázatokat, valamint a jövőbeli fejlődést és a társadalmi elfogadottságot fenyegető kockázatokat

hordoznak magukban, amennyiben a súlyos balesetekhez járulnak hozzá. Ebben az összefüggésben az akkumulátor- és hidrogénbiztonsági kérdések kritikus, aggodalomra okot adó területnek minősülnek – különösen a raktárakkal és a tárolással kapcsolatban[38].

E tekintetben az ismereteknek, a tapasztalatoknak és a bevált gyakorlatoknak a hatóságok és a szakértők közötti megosztása alapvető eleme lesz a Seveso III. irányelv harmonizált végrehajtásának biztosításához és e felmerülő kihívások kezeléséhez szükséges intézkedéseknek. Ez kulcsfontosságú az uniós polgárok biztonságának és jóllétének, valamint annak biztosításához, hogy az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló erőfeszítések ne vezessenek környezetszennyezéshez és katasztrófákhoz.

3 KÖVETKEZTETÉSEK

A Seveso III. irányelv – amely mintegy 11 000 olyan üzemre terjed ki, ahol veszélyes anyagok lehetnek jelen – az ipari balesetek megelőzése révén fontos szerepet játszik a jelentősen iparosodott EU szennyezőanyag-mentesség felé való elmozdításában. A 2005–2022-es időszakban az EU-ban évente átlagosan kevesebb mint 30 súlyos baleset történt, amelyek hatásai egyre mérsékeltebbek voltak. A 2019–2022-es időszakban ráadásul ez a szám tovább csökkent, évi 22-re[39]. Ez az irányelv széles körben referenciaként szolgál az ipari balesetekkel kapcsolatos politika tekintetében, és világszerte számos országban használták követendő jogalkotási modellként.

A tagállami jelentések elemzése azt mutatja, hogy a Seveso III. irányelvet összességében megfelelően hajtották végre az EU-ban, és az előző jelentéstételi időszakhoz képest javult a Seveso III. irányelv rendelkezéseinek végrehajtása. A Covid19-világjárvány azonban konkrét kihívásokat idézett elő az ellenőrzések elvégzése és a külső vészhelyzeti tervek kipróbálása terén. A következő jelentéstételi időszak fontos lesz annak megerősítése szempontjából, hogy ezek a kihívások valóban konjunkturálisak voltak-e.

Ezt figyelembe véve a Bizottság elismeri, hogy – amint azt az európai zöld megállapodás és a szennyezőanyag-mentességi cselekvési terv is szorgalmazza – további erőfeszítésekre van szükség a súlyos balesetek megelőzése érdekében. Ez az Európai Bizottság 2024–2029-es időszakra vonatkozó új politikai iránymutatásaihoz is kapcsolódik, amelyek egyik kulcsfontosságú prioritása az EU felkészültségi és biztonsági stratégiája.

Ezért a Bizottság továbbra is elkötelezett amellett, hogy együttműködjön a tagállamokkal az ipari balesetek megelőzésének, valamint az azokra való felkészültségnek és reagálásnak a javítása, továbbá az irányelv EU-27-ben történő harmonizált végrehajtásának biztosítása érdekében. E tekintetben a Bizottság továbbra is törekedni fog az ipari balesetek megelőzésével, illetve az azokra való felkészüléssel és reagálással kapcsolatos bevált

([38]) A Bizottság (MAHB) és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) például 2023 óta webináriumokat tart a hidrogénüzemanyaggal kapcsolatos kockázatokról az EU-OECD-országok és szakértők együttműködésével, előmozdítva az ezekkel az új kockázatokkal kapcsolatos ismeretek és tapasztalatok cseréjét.

([39]) Az eMARS-ból lehívott adatok, amelyek nem foglalják magukban az olyan balesetekre vonatkozó, újonnan létrehozott jelentések adatait, amelyek esetében a jelentések „folyamatban” státuszban lehetnek, valamint a még kivizsgálás alatt álló balesetekre vonatkozó adatokat. Emellett az eMARS-ban közzétett adatok részlegesek, mivel az események bejelentésére átlagosan az esemény bekövetkezésétől számított hat hónaptól két évig terjedő időszakban kerül sor.

gyakorlatok tagállamok közötti cseréjének megerősítésére, valamint a korábbi balesetekből levont tanulságok tagállamok közötti megosztásának előmozdítására.

A Bizottság elismeri továbbá, hogy a biztonsági kultúra fenntartása és a balesetekre való hatékony reagálás megkönnyítése érdekében fokozni kell a nyilvánosság tájékoztatására és a kommunikációra irányuló erőfeszítéseket. A biztonság nem költség, hanem befektetés[40].

A megváltozott geopolitikai helyzetben, valamint tekintettel arra, hogy Európa jelenleg a globális átlagnál kétszer gyorsabban melegszik, a 2025–2029-es időszakban a Bizottság egyik kiemelt prioritása az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás biztonsági, védelmi és környezeti szempontjai közötti kapcsolat. E tekintetben a Seveso III. irányelv kulcsfontosságú eszköz az új európai felkészültségi unióról szóló stratégia[41] prioritásainak megvalósításához, a kockázatok jobb kezeléséhez, a válságokra való felkészüléshez, valamint a lakosság biztonságának és védelmének fokozásához. A tisztaipar-megállapodással[42] együtt ez lesz az alapja Európa fenntartható jólétének és versenyképességének is.

([40]) A súlyos balesetek olyan közvetlen és közvetett hatásokkal járhatnak, amelyek jelentős potenciális költségeket – például (nem pénzügyi és pénzügyi) emberi költségeket, valamint az evakuálással, az épületek károsodásával, az üzletmenet fennakadásával, az ideiglenes áthelyezéssel és a katasztrófakezelési szolgáltatásokkal kapcsolatos költségeket – vonnak maguk után. Emellett a szélesebb körű hatások, például a munkanélküliségi rátára és a lakáspiacra gyakorolt hatások, a környezeti költségek, a nemzeti ellátási láncra gyakorolt hatások, a légi közlekedési ágazatra gyakorolt hatások, valamint a válaszként megindított kivizsgálás kormányra háruló költségei is kifejezhetők pénzben. RR1055 – A súlyos veszélyt jelentő helyszíneken bekövetkező balesetek gazdasági hatásainak modellezése (hse.gov.uk); hazards-26-paper-46-modelling-the-human-and-economic-costs-of-major-industrial-accidents.pdf (icheme.org).

([41]) Az Európai Bizottság közös közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai felkészültségi unióra vonatkozó stratégiáról, JOIN (2025) 130 final, 2025.3.26.

([42]) A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Tisztaipar-megállapodás: a versenyképességet és a dekarbonizációt szolgáló közös ütemterv, COM(2025) 85 final, 2025.2.26.